

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

2024 AVRUPA FUTBOL ŞAMPİYONASI EV SAHİPLİĞİ ADAYLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: ALMANYA VE TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMASI

EVALUATION OF 2024 EUROPEAN FOOTBALL CHAMPIONSHIP HOST CANDIDACY: COMPARISON OF GERMANY AND TURKEY

Dr. Öğr. Üyesi Tuna BATUHAN¹

ÖZ

Bu çalışmada, en prestijli uluslararası futbol organizasyonlarından birisi olan Avrupa Futbol Şampiyonası'na 2024 yılında ev sahipliği yapmak için aday olan iki ülke Türkiye ve Almanya'nın adaylık dosyaları UEFA değerlendirme kriterleri kapsamında ülkelerin vizyonu, stadyumlar, konaklama ve antrenman alanlarının durumu, ulaşım olanakları, taraftar bölgeleri ve diğer ana başlıklarda incelenmiştir ve ayrıntılı olarak analiz edilmiştir. UEFA nezdinde Türkiye'nin adaylığı genel olarak olumlu görülse de, Türkiye'nin uluslararası erişilebilirliğinin havayoluyla ve birkaç havaalanıyla sınırlı olması ve ulaşım altyapısının genel anlamda yetersiz bulunması; birçok aday şehirde otel kapasitesinin ve sosyal altyapının yetersiz görülmesi Türkiye'nin adaylığını zayıflatmıştır. Ayrıca, Türkiye'nin aday şehirlerinin organizasyon tecrübesinin sınırlı olması; insan hakları alanında bir faaliyet planının bulunmaması ve güncel ekonomik gelişmelerin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası için planlanan kamu yatırımlarını riske atabileceği endişesi de Türkiye'nin adaylığının olumsuz yönleri olarak sıralanabilir. Almanya'nın ise, mevcut ulaşım altyapısının, konaklama ve antrenman imkanlarının beklentilerin üzerinde olması; aday şehirlerinin sosyal altyapının ve organizasyon tecrübesinin üst seviyede olması ve en önemlisi sırf Avrupa Futbol Şampiyonası için yeni yatırımlar yapılmasının planlanmaması önemli artılar olarak görülmektedir. Sonuç olarak, Almanya UEFA açısından daha güvenli bir seçenek olarak görülmüş ve adaylığı kazanmıştır. UEFA'nın oylama sonrasında verdiği kararın, Avrupa Futbol Şampiyonası'nın marka değerini korumak, sponsorluk ve reklam gelirlerini riske atmamak yönünde olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: EURO 2024, Büyük Çaplı Organizasyon Adaylığı, Büyük Çaplı Organizasyon Planlaması, Türkiye EURO 2024 Adaylığı, Almanya EURO 2024 Adaylığı.

JEL Sınıflandırma kodları: Z20, Z28, Z29.

ABSTRACT

In the study, the nomination files of the candidate countries (Turkey and Germany) for hosting the 2024 European Football Championship, which is one of the most prestigious international football organizations, are examined and analysed in detail within the scope of vision of the countries, the stadiums, the availability of accommodation and training areas, transportation facilities, fan zones and other main headings as part of the UEFA evaluation criteria. Although Turkey's candidacy in the eyes of UEFA is generally positive, insufficient presence of Turkey's international accessibility and few number of airlines and airport with the limited transportation infrastructure; insufficient number of hotel capacity in the cities and low level of social infrastructure weaken Turkey's candidacy. Additionally, the limited organizational experience of Turkey's candidate cities; lack of an action plan in the field

¹ Atatürk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, tuna.batuhan@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-7662-3405>

of human rights; worries that the current economic developments could put public investments that are planned for 2024 European Football Championship at risk can be listed as negative aspects of Turkey's candidacy. In Germany current transportation infrastructure, accommodation and training opportunities are above expectations; it is seen that the social infrastructure and organization experience of the candidate cities are at the top level, and most importantly not to anticipate new investments just for the European Football Championship is seen as an important plus. In conclusion, Germany has been seen as a safer option for UEFA and has won the nomination. It can be concluded that UEFA's decision after the vote is to maintain the brand value of the European Football Championship, not to risk the sponsorship and advertising revenues.

Keywords: EURO 2024, Large-scale Organization Candidacy, Large-scale Organization Planning, Turkey EURO 2024 Candidacy, Germany EURO 2024 Candidacy.

JEL Classification Codes: Z20, Z28, Z29.

1. GİRİŞ

Büyük Ölçekli Sportif Organizasyonlar olarak tanımlanan en büyük etkinlikler (Lenskyj, 2000; Hiller, 2000; Theodoraki, 2007) milyonlarca ziyaretçiyi çeken ve büyük ölçekli altyapı yatırımını gerektiren Olimpiyat Oyunları, Futbol Dünya Kupası, Avrupa Futbol Şampiyonası, Commonwealth Oyunları ve diğer benzer organizasyonları içermektedir (Roche, 2002). Sportif bir turnuva olmanın ötesinde anlamlar taşıyan uluslararası ölçekte büyük fenomenler (Cashman ve Hugges, 1999; Hiller, 2000) olarak tanımlanabilecek bu organizasyonlar bir şehrin küresel statüsü kazanmasında etkili bir aşama olarak nitelenmektedir. Bu organizasyonlara ev sahipliği yapmak isteyen aday şehirler her imkânlarını seferber etmekte ve bu organizasyonlardan çok farklı alanlarda kazanım elde etmeyi beklemektedirler. Şehirler için orta ve uzun vadede farklı stratejilerin hayata geçirilmesinde uygun bir araç olarak görülen bu tür organizasyonlara ev sahipliği yapmak isteyen şehirlerin sayısı da artmaktadır.

1950'li yıllarda diğer kıtalarda benzer organizasyonların başlamasıyla, Avrupa'da da Ulusal takımlar seviyesinde bir turnuva düzenlenmesi fikri ortaya çıkmıştır (UEFA İnternet Sitesi). 1954'te UEFA'nın kurulmasının ardından, turnuva fikri ilk olarak Fransız gazeteci L'Equipe tarafından dillendirilmiş, UEFA'nın ilk Genel Sekreteri Henri Delaunay tarafından resmi başvuru seviyesine taşınmış ve Henri Delaunay'ın oğlu Pierre Delaunay'ın Avrupa Uluslar Kupası Organizasyon Komitesi Genel Sekreterliğine atanmasıyla hayat bulmuştur. İlk Avrupa Futbol Şampiyonası, 'Avrupa Uluslar Kupası' adıyla 1958-1960 arasında Fransa'da gerçekleşmiş, 1964 ve sonrasında her 4 yılda bir düzenli olarak birçok farklı Avrupa ülkesinde organize edilmiştir. 1988 Avrupa Futbol Şampiyonası'na Batı Almanya ev sahipliği yaparken, Türkiye ise organizasyon ev sahipliği için 3 kez aday olmasına rağmen bu hakkı elde edememiştir (UEFA İnternet Sitesi). Türkiye Avrupa Futbol Şampiyonası'na 2008'de Yunanistan ile birlikte ortak adaylık başvurusu yapmış, ancak final oylamasında Avusturya-İsviçre ortaklığına kaybetmiştir. 2012 ve 2016 Avrupa Futbol Şampiyonalarına tek başına aday olan Türkiye, her iki adaylık sürecinde de başarılı olamamıştır. Türkiye, 2016'da Avrupa Futbol Şampiyonası ev sahipliğine çok yaklaşmış, ancak final oylamasında Fransa'ya 7-6 kaybetmiştir. Bu 3 adaylık dışında Türkiye, 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası ev sahipliği için de aday olmuş, ancak sonraki süreçte adaylıktan çekilmiştir.

Bu çalışmada, Büyük Ölçekli Sportif Organizasyonlara örnek olarak gösterilebilecek, en prestijli uluslararası futbol organizasyonlarından birisi olan UEFA Avrupa Futbol Şampiyonası'na 2024 yılında ev sahipliği yapmak için aday olan iki ülke Türkiye ve Almanya'nın (ev sahipliği için sadece Türkiye ve Almanya yarışmıştır) adaylık dosyaları UEFA değerlendirme kriterleri kapsamında ülkelerin vizyonu, stadyum, konaklama ve antrenman alanlarının durumu, ulaşım olanakları, taraftar bölgeleri ve diğer ana başlıklarda incelenecek ve ayrıntılı olarak analiz edilecektir.

2. 2024 AVRUPA FUTBOL ŞAMPİYONASI ADAYLIK SÜRECİ

2024 Avrupa Futbol Şampiyonası adaylık süreci, 9 Aralık 2016'da UEFA'nın resmi başvuru isteklerini üye ülke federasyonlarına göndermesi ile başlamıştır. Devam eden süreçte Türkiye ve Almanya adaylıklarını açıklamışlar ve resmi başvurularını tamamlayarak UEFA'nın değerlendirmesine tabi olmuşlardır. UEFA, aday ülke dosyalarını her bir değerlendirme başlığına temel parametreleri tanımlayarak ve her başlığın turnuvanın başarısındaki önemine göre ağırlık verilerek ayrıntılı değerlendirilmesini yapmış ve 21 Eylül 2018'de değerlendirme raporunu kamuoyu ile paylaşmıştır. 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası'na ev sahipliği yapacak ülke, 27 Eylül 2018'de İsviçre'nin Nyon

kentinde gerçekleştirilen gizli oylama sonucunda belirlenmiştir. UEFA Başkanı Aleksander Ceferin, oylama sonucunu açıklamadan önce Türkiye ve Almanya'nın çok güçlü adaylık dosyaları sunduğunu söyleyip; sürecin şeffaf, oylamanın ise demokratik olduğunu belirtip şunları eklemiştir: "Her demokratik karar doğru karardır, söyleyebileceğim tek şey 2024'te fantastik bir Avrupa Futbol Şampiyonası görmeyi bekliyorum" (UEFA İnternet Sitesi). Oylamada Almanya 12, Türkiye ise 4 oy almış ve Almanya turnuvaya ev sahipliği yapma hakkını kazanmıştır (UEFA İnternet Sitesi). 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası Adaylık Sürecinin zaman çizelgesi Tablo 1'de verilmiştir.

UEFA değerlendirme raporunda, aday ülkelerin sundukları dosyaların analizinin şeffaf bir metodoloji kullanılarak dört aylık bir süre boyunca değerlendirildiği belirtilmektedir (UEFA, 2018). Adayların değerlendirmeleri 12 farklı alanda belirlenen kriterler dikkate alınarak yapılmıştır. Bu kriterler; stadyumların durumu, aday ülkelerin vizyonu, politik, sosyal ve çevresel unsurlar, yasal sorunlar, güvenlik ve hizmetler, ulaşım, konaklama ve antrenman olanakları, ticari faaliyetler ve yayın hakları gibi başlıklardan oluşmaktadır. Bu çalışmada, 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası ev sahipliğine aday olan Türkiye ve Almanya'nın adaylık dosyaları UEFA değerlendirme kriterleri kapsamında ülkelerin vizyonu, stadyum, konaklama ve antrenman alanlarının durumu, ulaşım olanakları, taraftar bölgeleri ve diğer ana başlıklarda incelenmiştir ve ayrıntılı olarak analiz edilmiştir.

Tablo 1. 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası Adaylık Süreci

9 Aralık 2016 UEFA'nın resmi başvuru isteklerini üye ülke federasyonlarına göndermesi
15 Şubat 2017 Türkiye'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası adaylık deklarasyonu
1 Mart 2017 Almanya'nın 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası resmi adaylık başvurusu
2 Mart 2017 Türkiye'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası resmi adaylık başvurusu
3 Mart 2017 Üye ülke federasyonları için katılım mektuplarını son gönderim tarihi ve aday ülkelerin ilan edilmesi
10 Mart 2017 Aday ülkelerin UEFA tarafından ilan edilmesi
17 Mart 2017 Adaylık şartlarının açıklanması
27 Nisan 2017 Aday ülkeler çalıştay
17 Ekim 2017 Türkiye'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası aday şehirlerinin belli olması
27 Nisan 2018 Adaylık dosyasının UEFA'ya teslim edilmesi için son tarih
21 Eylül 2018 UEFA Değerlendirme Raporu'nun yayınlanması
27 Eylül 2018 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası Ev Sahibi Ülkenin Açıklanması

Kaynak: (UEFA, 2016; UEFA, 2017; UEFA, 2018; TFF, 2018a; TFF 2018b)

3. ADAY ÜLKELERİN VİZYONU

Almanya'nın 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası vizyonu, futbolun insanları bir araya getirebilecek olması ve bu turnuvanın Avrupa futbolu adına kalıcı bir miras oluşturacağı şeklinde ifade edilmektedir (DFB, 2018). Saygı, katılım, erişilebilirlik ve sürdürülebilirlik gibi değerler konusunda yeni standartların belirlenmiş olması Almanya'nın adaylığının futbol dışı etkisini UEFA nezdinde takdir edilir bir konuma getirmiştir. Almanya'nın vizyonu, sadece futbolseverlerin stadyumlara ve şehirlere kolay ulaşımını sağlamakla kalmayıp, ülke çapında kolektif bir kutlama ve festival ortamının sunulması olarak ifade edilmektedir (DFB, 2018). Almanya daha önce benzer nitelikteki organizasyonlara ev sahipliği yapmasına karşın, Birleşik Almanya olarak ilk Avrupa Şampiyonası adaylık başvurusunda bulunduğu vurgusunu yapmaktadır. Değerlendirme raporunda UEFA, Almanya'nın vizyonunu motivasyonlu, yaratıcı ve çok profesyonel olarak tanımlamaktadır. Raporda Almanya'nın politik yapısının uygun, sportif altyapısının ise mevcutta hazır olması olumlu yönler olarak sıralanırken; ülkenin uzun ve kalıcı başarılarla dolu organizasyon geçmişinden de övgüyle söz edilmektedir (UEFA, 2018). Almanya'nın adaylık dosyası sosyo-politik açıdan ise 'yüksek kalitede ve genel beklentiyi rahatça karşılayan' bir adaylık olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye'nin adaylık dosyasının en önemli odaklarından birisi 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası ile özellikle geniş genç kitlelerin futbola dahil edilmesinin amaçlanmasıdır (TFF 2018a; TFF 2018b). 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası ev sahipliği sayesinde futbol altyapısının gelişiminin ve ülkedeki futbol aktivitelerinin pekiştirilmesi ve daha önemlisi Türkiye'nin organizasyon yönetimi ve becerisinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. UEFA değerlendirme raporunda Türkiye'nin adaylık dosyası 'motive, çekici ve yüksek kaliteli vizyona sahip' olarak

tanımlanmakta; ancak, sosyo-politik yapının, özellikle güncel ekonomik gelişmelerin, 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası için planlanan kamu yatırımlarını riske atabileceği endişesi de dile getirilmektedir (UEFA, 2018). Ayrıca, Türkiye'nin insan haklarının korunması konusunda spesifik bir projesinin ve bir aksiyon planının bulunmaması büyük bir sorun olarak ifade edilmektedir. Türkiye'nin adaylık dosyasının, UEFA'nın haklarını maksimum seviyede korumayı garanti etmesi ise olumlu bir unsur olarak ifade edilebilir.

Türkiye'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası Adaylık dosyasını UEFA'ya teslim etmesinin ardından kamuoyu ile paylaşılan tanıtım broşüründe, kalıcı bir miras ortaya çıkarmak adına Türkiye'nin vizyonu ve planları aktarılmaktadır. Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Başkanı Yıldırım Demirören, tanıtım broşüründe yer alan mesajında, "Avrupa'nın en görkemli spor etkinliği UEFA EURO 2024'ün ev sahipliğini üstlenerek ülkemizin başarabileceklerini dünyaya gösterecek olmanın gururu ve heyecanı içerisinde" olduğunu belirterek, birkaç maddede neden Türkiye'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası'na ev sahipliği yapması gerektiğini açıklamaktadır (TFF, 2018a). Demirören'e göre: Türkiye'nin iki kıtayı birleştiren bir konumda olması; futbolun Türkiye'de insanları bir araya getirip, birbirleriyle kurdukları bağları güçlendirmeye katkı sağlayan büyük bir tutku olması; TFF'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası'na ev sahipliği yapmak için en iyi teklifi sunması; kurumların ve Türk halkının ev sahipliğine destek vermesi; altyapı projeleri ve stadyum yatırımlarıyla Türkiye'nin ev sahipliğine hazır olması; ve Türkiye'nin önceki adaylık tecrübelerinden dersler çıkararak vazgeçmemesi ve en önemlisi hevesini asla kaybetmemesi Türkiye'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası Adaylığının güçlü yönleri olarak ifade edilmektedir.

"Birlikte Paylaşalım" sloganıyla yola çıkan TFF, adaylık broşüründe, her kesimden insanı 'dünyanın en sevdiği oyun' ile Türkiye'de bir araya getireceğinin sözünü vermektedir. Türkiye'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası adaylık vizyonu kaynaşmayı, çok kültürlülüğü ve ulaşılabilirliği futbol aracılığıyla teşvik edebilecek bir konumda olan Türkiye'de futbol tutkusunu, ülkenin güzelliklerini ve turnuvanın kalıcı mirasını birlikte paylaşmak olarak ifade edilmektedir. Tanıtım broşüründe, Türkiye'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası'na ev sahipliği yapma fırsatının gençlerin futbola olan tutkusunu daha da güçlendireceği, Türkiye'nin uluslararası köprü" idealinin gerçeğe dönüştürüleceği, milyonlarca mültecinin ülkemize uyumunu da destekleyeceği ifade edilmektedir. Türkiye'nin adaylık vizyonu ise turnuvanın ekonomik ve sosyal etkilerinin yanı sıra katılım, çeşitlilik ve erişilebilirlik gibi değerlerin desteklenmesi şeklinde ifade edilmektedir. Türkiye'nin adaylığının kilit noktası, özellikle genç nüfus olmak üzere geniş bir kitleye ilham vermek ve futbolla iç içe olmak olarak ifade edilmektedir. 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası ile altyapının ve futbol aktivitelerinin ülke genelinde güçlendirilecek olması, etkinlik yönetimi ve organizasyon becerisinin arttırılacak olması da Türkiye'nin adaylığının önemli katkıları olarak görülmektedir.

4. ADAY ÜLKELERİN STADYUMLARI

Stadyumlar konusunda Almanya ve Türkiye'nin vaatleri ve garantileri birbirine benzer olsa da, Almanya'nın tüm stadyumlarının hazır durumda ve aktif olarak kullanılıyor olması büyük bir avantaj olarak ortaya çıkmaktadır. Stadyumlar kapsamında değerlendirme yapıldığında, Almanya'nın 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası için kullanmayı planladığı stadyumların tamamının sertifikalı olması, mevcutta aktif olarak kullanılıyor olması ve UEFA'nın standartlarına tam uyum sağlaması Almanya'nın dosyasını güçlendirmektedir. Bununla birlikte, stadyumların 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası programında yer alacak 51 maç için toplam net kapasitesinin 2,780,000 kişi olarak hesaplanması, Almanya'nın adaylığının diğer güçlü yanı olarak göze çarpmaktadır. Almanya'nın aday stadyumlarının tamamının 2024'e kadar belli yenilemelerden geçmesi planlanmasına karşın; stadyumların mevcut altyapılarının yeterli görülmesi, tamamen fonksiyonel olmaları ve tamamının mevcut durumda futbol maçlarına ev sahipliği yapan stadyumlar olması önemli artılar olarak sıralanabilir. Tablo 2'de, Almanya'nın stadyumlarının mevcut durumu, kapasitesi ve planlanan maçlar ayrıntılı olarak listelenmektedir.

Tablo 2. Almanya'nın Stadyumlarının Mevcut Durumu, Kapasitesi ve Planlanan Maçlar

Şehir	Stadyum	Durum	Kapasite	Planlanan Maç Sayısı
Berlin	Olympiastadion Berlin	Mevcut	70,033	6
Cologne	Stadion Köln	Mevcut	46,922	5
Dortmund	BVB Stadion Dortmund	Mevcut	61,524	6
Düsseldorf	Düsseldorf Arena	Mevcut	46,264	4
Frankfurt	Frankfurt Stadion	Mevcut	48,057	5
Gelsenkirchen	Arena AufSchalke	Mevcut	49,471	5
Hamburg	Hamburg Arena	Mevcut	50,215	5
Leipzig	RB Arena	Mevcut	46,635	4
München	Fußball Arena München	Mevcut	66,026	6
Stuttgart	Arena Stuttgart	Mevcut	50,998	5

Kaynak: (UEFA, 2018; DFB, 2018).

Türkiye'nin tanıtım broşüründe, 2011 yılından bu yana 3 milyar Euro yatırımla ülke genelinde 37 modern stadyum inşa edildiği, turnuva için iki stadyumun yeniden yapılacağı ve bir stadyumda kapasite artırımı gerçekleştirileceği ifade edilmektedir (TFF, 2018a; TFF 2018b). Türkiye'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası için kullanmayı planladığı stadyumların UEFA'nın standartlarına tam uyum sağlamasına karşın, önerilen 10 stadyumdan 3 tanesinin yeniden inşa edilecek olması olumsuz bir tablo oluşturmaktadır. UEFA değerlendirme raporunda, Türkiye'nin önerdiği stadyumlardan Atatürk Olimpiyat Stadyumu ile Ankara Stadyumu'nun yeniden inşa edilecek olması ve Antalya Stadyumu'nun ciddi bir yenilemeden geçecek olması önemli riskler olarak ifade edilmektedir (UEFA, 2018). Türkiye'nin aday stadyumlarının 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası programında yer alacak 51 maç için toplam net kapasitesinin 2,490,000 kişi olarak hesaplanması, stadyumlar açısından Türkiye'nin adaylığını zayıflatmaktadır. Bu rakam, Almanya'nın toplam seyirci kapasitesi olan 2,780,000'dan 290,000 daha az bir seyirciyi ifade etmektedir. Tablo 3'de, Türkiye'nin stadyumlarının mevcut durumu, kapasitesi ve planlanan maçlar ayrıntılı olarak listelenmektedir.

Türkiye'nin önerdiği stadyumların mevcut altyapılarının yetersiz görülmesi ve bir kısmının tamamen fonksiyonel olmaması; sadece 5 stadyumun temizlikle ilgili standarda uygun bulunması; stadyum yenileme çalışmalarının maliyetinin belirtilmemiş olması; mevcutta var olan 7 stadyumun iyi durumda olmasına rağmen, önerilen 10 stadyumdan 6 tanesinin sadece son 16 maçlarına uygun olup, çeyrek final maçlarına uygun olmaması da ciddi eksiklikler olarak sıralanmaktadır (UEFA, 2018). Ayrıca, Atatürk Olimpiyat Stadyumu'nun 2020 UEFA Şampiyonlar Ligi Final maçına ev sahipliği yapacak olması ve bu nedenle stadyumda yapılacak çalışmaların 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası planlamasını aksatma riski de Türkiye'nin planlamasında ortaya çıkan çelişkiler olarak değerlendirilmektedir. UEFA'nın değerlendirme raporunda yer alan ifadeyle; eğer yenileme çalışmaları için sunumdaki zaman çizelgesine uyulacaksa, Atatürk Olimpiyat Stadyumu 2020'de Şampiyonlar Ligi finaline ev sahipliği yapacağı için Türkiye iki organizasyondan birini riske atmaktadır (UEFA, 2018).

Tablo 3. Türkiye'nin Stadyumlarının Mevcut Durumu, Kapasitesi ve Planlanan Maçlar

Şehir	Stadyum	Durum	Kapasite	Planlanan Maç Sayısı
Ankara	Ankara Stadyumu	Yeniden İnşa	62,332	6
Antalya	Antalya Stadyumu	Mevcut (İyileştirme)	41,349	6
Bursa	Bursa Stadyumu	Mevcut	42,985	6
Eskişehir	Eskişehir Stadyumu	Mevcut	32,204	4
Gaziantep	Gaziantep Stadyumu	Mevcut	33,884	3
Kocaeli	Kocaeli Stadyumu	Mevcut	32,204	3
Konya	Konya Stadyumu	Mevcut	36,193	5
İstanbul	Atatürk Olimpiyat Stadyumu	Yeniden İnşa	85,718	7
İstanbul	Ali Sami Yen Spor Kompleksi	Mevcut	50,178	6
Trabzon	Şenol Güneş Spor Kompleksi	Mevcut	40,735	5

Kaynak: (UEFA, 2018; TFF 2018a; TFF, 2018b).

5. ADAY ÜLKELERDE KONAKLAMA VE ANTRENMAN ALANLARI

Konaklama alanları başlığında Almanya'nın dosyası beklentileri fazlasıyla karşılar niteliktedir. Almanya'nın aday şehirlerinin oldukça fazla ziyaretçiyi, taraftarı ve UEFA hedef gruplarını konaklatılma kapasitesine sahip olduğu ifade edilmekte; sadece Dortmund şehrindeki ortaya çıkan sınırlı konaklama kapasitesi sorununun ise, kamp alanları ve kısa süreli kiralık alanlarla çözülebilecek nitelikte olduğu belirtilmektedir. Konaklama alanları başlığında da Almanya'nın aksine Türkiye'nin dosyası yetersiz olarak değerlendirilmektedir. Konaklama İstanbul ve Antalya şehirlerinde fazlasıyla yeterli, Ankara'da sınırlı, diğer aday şehirlerde ise çok sınırlı olarak nitelenmektedir. Türkiye'nin konaklama sorununun çözümünde alternatif olarak hostelleri, misafirhaneleri ve öğrenci yurtlarını önerilmesi ise yetersiz kapasitenin ve planlama eksikliğinin itirafı olarak değerlendirilebilir. Mevcut kapasite açısından değerlendirildiğinde, Türkiye'de İstanbul ve Antalya öncülüğünde 728 otel, 72 bin 639 oda bulunurken; Almanya'da başta Berlin olmak üzere 2 bin 880 otel, 249 bin 212 oda bulunmaktadır (TFF 2018a; TFF 2018b; DFB, 2018). Almanya, mevcut konaklama kapasitesine 153 yeni otel, 30 bin 712 oda kapasitesi eklemeyi planlamakta; eklenecek olan yeni kapasite ile birlikte, Mayıs 2023 itibarıyla Almanya'nın toplam konaklama kapasitesinin 3033 otelde toplam 279 bin 924 oda olması planlanmaktadır (DFB, 2018). Benzer şekilde Türkiye de mevcut konaklama kapasitesini arttırmayı hedeflemektedir. Türkiye, adaylık dosyasında 167 yeni otel ve 18 bin 533 oda kapasitesi eklemeyi planlamakta; eklenecek olan yeni kapasite ile birlikte, Mayıs 2023 itibarıyla Türkiye'nin toplam konaklama kapasitesinin (aday stadyumlara en fazla 20 km mesafede olan oteller) ise 895 otelde toplam 91 bin 172 oda olması planlanmaktadır (TFF 2018b). Planlanan konaklama yatırımlarının tamamlanması durumunda bile Türkiye'nin konaklama kapasitesi Almanya'nın çok altında kalmaktadır. Mevcut konaklama kapasiteleri ve planlanan yatırımlar Tablo 4 ve Tablo 5'te ayrıntılı olarak verilmiştir.

UEFA kriterleri gereği listelenen oteller aday stadyumlara en fazla 20 km uzaklıkta bulunan otelleri kapsamaktadır. Türkiye'nin adaylık dosyasında bu listeye ilave olarak, iki ayrı liste eklemiştir. İlk listede aday stadyumlara en fazla 20 km mesafede olan diğer konaklama alternatifleri (hostel, misafirhane ve üniversite yurtları gibi) listelenmiş; bu alternatiflerin eklenmesi ile 37 bin 6 tesis ve 125,544 oda kapasitesine ulaşılmıştır. İkinci listede ise aday şehirlerin stadyumlarına 20 km mesafesinin dışında kalan toplam otel ve oda kapasitesi listelenmiştir. Bu listedeki verilere göre, Türkiye'nin aday şehirlerindeki 20 km sınırı dikkate alınmadan ortaya çıkan rakam 2280 tesis ve 333 bin 532 oda kapasitesidir. İkinci listedeki rakamlara otellerin dışında hostel, misafirhane ve üniversite yurtlarının da dâhil edildiğini belirtmek gerekir. Bu iki liste ile ilgili ayrıntılar Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 4. Almanya'nın Mevcut Konaklama Kapasitesi ve Planlanan Yatırımlar

Aday Şehir	MEVCUT OTELLER*		PLANLANAN OTELLER**	
	Otel Sayısı	Oda Sayısı	Otel Sayısı	Oda Sayısı
Berlin	518	60743	19	5170
Cologne	298	17759	12	1765
Dortmund	162	11158	11	1485
Dusseldorf	333	21883	19	3723
Frankfurt	272	34317	22	5132
Gelsenkirchen	291	14366	1	120
Hamburg	331	29885	22	4372
Leipzig	103	10069	10	2398
München	337	32232	22	3749
Stuttgart	235	16800	15	2798
Toplam	2880	249212	153	30712

Kaynak: (DFB, 2018).

*Aday stadyumlara en fazla 20 km mesafede olan 1,2,3,4 ve 5 yıldızlı otellerin tamamı

** Mayıs 2023'e kadar faaliyete geçmesi ve aday stadyumlara en fazla 20 km mesafede olması planlanan 1,2,3,4 ve 5 yıldızlı otellerin tamamı

UEFA'nın değerlendirme raporunda antrenman alanları ile ilgili ise Almanya'nın listelediği 76 kamp otelinden 61'inin, 66 antrenman alanından 34'ünün, 38 transfer otelinden 29'unun, 33 transfer antrenman alanından ise 14'ünün UEFA standartlarında olduğu tespiti yapılmaktadır (UEFA, 2018). Almanya'nın listelediği antrenman

alanları ile ilgili rakamlar UEFA'nın istediği sayıların çok üzerindedir. UEFA'nın değerlendirme raporunda antrenman alanları ile ilgili Türkiye'nin listelediği 48 kamp otelinin sadece İstanbul ve Antalya bölgesiyle sınırlı kaldığı, önerilen 48 kamp antrenman alanının planlanan çalışma ve düzenlemelerle yeterli hale gelebileceği tespiti yapılmaktadır (UEFA, 2018). Türkiye'nin önerdiği 20 transfer merkezinin, 1 tanesi dışında, standartlara uygun olduğu tespiti yapılmaktadır. Ayrıca, Gaziantep'te minimum 2 transfer merkezinin olmaması, kamp alanlarının coğrafi dağılım ve çeşitliliğinin yetersizliği de Türkiye'nin dosyasındaki diğer sorunlar olarak sıralanmaktadır. Almanya'nın dosyası antrenman alanları konusunda UEFA'nın istediği sayıların çok üzerinde ve standartlara uygun tesisler önerirken, Türkiye minimum sayıda ve standartların altında tesisler önermiştir.

Tablo 5. Türkiye'nin Mevcut Konaklama Kapasitesi ve Planlanan Yatırımlar

Aday Şehir	MEVCUT OTELLER*		PLANLANAN OTELLER**		DİĞER KONAKLAMA ALTERNATİFLERİ***		TOPLAM KONAKLAMA KAPASİTESİ****	
	Otel Sayısı	Oda Sayısı	Otel Sayısı	Oda Sayısı	Otel Sayısı	Oda Sayısı	Otel Sayısı	Oda Sayısı
Ankara	134	11094	9	939	4,792	20,154	251	21,907
Antalya	52	5846	6	1361	4,746	16,172	621	175,539
Bursa	41	3781	14	1585	2,073	7,986	119	11,067
Eskişehir	28	1963	6	488	2,364	9,671	130	8,659
Gaziantep	38	2962	15	1920	3,527	10,296	89	9,779
Ali Sami Yen	273	28926	65	6430	4,855	12,452	746^	75,644^
İstanbul Atatürk	76	10959	14	2409	5,021	14,015	-	-
Kocaeli	22	1848	6	687	3,018	11,796	84	8,843
Konya	24	2753	4	567	3,437	14,002	81	11,3
Trabzon	40	2507	28	2147	3,173	9	159	10,794
Toplam	728	72639	167	18533	37,006	125,544	2280	333,532

Kaynak: (TFF, 2018b)

^ İstanbul toplam kapasitesi

*Aday stadyumlara en fazla 20 km mesafede olan 1,2,3,4 ve 5 yıldızlı otellerin tamamı

** Mayıs 2023'e kadar faaliyete geçmesi ve aday stadyumlara en fazla 20 km mesafede olması planlanan 1,2,3,4 ve 5 yıldızlı otellerin tamamı

*** Aday stadyumlara en fazla 20 km mesafede olan hostel, misafirhane ve üniversite yurtları

**** Aday şehirlerindeki stadyumlara en fazla 20 km mesafede olma şartı dikkate alınmadan ortaya çıkan, otellerle birlikte hostel, misafirhane ve üniversite yurtlarının toplam konaklama kapasitesi

6. ADAY ÜLKELERİN VE ŞEHİRLERİN ORGANİZASYON TECRÜBESİ

Her iki aday ülkenin ve aday gösterdikleri şehirlerin organizasyon tecrübeleri dikkate alındığında da, Almanya'nın ülke ve şehirler bazında tecrübesinin Türkiye'ye kıyasla daha üst düzeyde olduğu görülmektedir. 2006 FIFA Dünya Kupası'na ev sahipliği yapan Almanya'nın bu tecrübesi, aday şehirlerin organizasyon tecrübesi olarak da yansımaktadır. Almanya'nın aday şehirleri arasında Dortmund dışında kalan şehirlerin tamamının uluslararası bir sportif organizasyona ev sahipliği yapmış olması da organizasyon tecrübesi açısından Almanya'ya ciddi bir avantaj sağlamaktadır. Almanya'nın ülke ve şehirler bazındaki organizasyon tecrübesine karşılık, Türkiye'nin aday şehirlerinin birçoğunda futbol dışı organizasyon tecrübeleri de dahil edildiğinde, 100 bin kişiden fazla katılımlı organizasyon tecrübesinin olmadığı görülmektedir. Türkiye'nin adaylık dosyasında İstanbul ve Antalya'da düzenli olarak her yıl gerçekleştirilen büyük ölçekli organizasyonlar listelenirken; Gaziantep, Konya ve Bursa'da düzenli olarak her yıl gerçekleştirilen organizasyonların kapsamının ve ziyaretçi sayısının çok düşük olduğu göze çarpmaktadır (TFF, 2018b). Kocaeli'nde mevcutta düzenli olarak her yıl gerçekleştirilen bir organizasyon yokken, listeye 2018-19-20'de Dağ Bisikleti Maratonu Dünya Şampiyonası'nın Dünya Turu yarışlarının düzenleneceği ve 60 bin ziyaretçinin beklendiği ifade edilmektedir. 9. Kocaeli Kitap Fuarı, Mayıs 2017'de 727 bin ziyaretçisiyle listede Kocaeli'nde düzenlenen en büyük organizasyon olarak yer almaktadır. Benzer şekilde 2013 FIFA U20 Dünya Kupası için Gaziantep'e 305 bin ziyaretçinin geldiği bilgisi verilmektedir. Ancak, bu iki örnekte ifade edilen ziyaretçi sayılarının gerçekliği tartışmalıdır. Türkiye'nin diğer aday şehirleri

olan Eskişehir, Trabzon ve Ankara'da düzenli olarak gerçekleştirilen organizasyon, adaylık dosyasında listelenmemiştir.

7. ADAY ÜLKELERDE ULAŞIM İMKANLARI

UEFA, değerlendirme raporunda merkezi konumu, iyi seviyede ve gelişmiş olan hava, demir ve karayolu ağı ile Almanya'nın uluslararası ziyaretçiler için çok kolaylıkla erişilebilir durumda olduğunu ve ulaşım ile ilgili beklentileri tamamen karşıladığını değerlendirmesi yapılmaktadır (UEFA, 2018). Raporunda, Almanya'nın mevcut ulaşım altyapısının 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası için planlanan çalışmalar olmadan bile beklentileri karşılayacak kapasitede olduğu tespiti yapılmakta; özellikle 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası için planlanan ya da gerekli görülen ulaşım yatırımının olmaması önemli bir artı olarak görülmektedir. Almanya'nın tüm Avrupa ile kara, hava ve tren yolu ile etkin bir ulaşım ağı ile bağlanmış olmasının yanı sıra ülke içinde de mevcut ulaşım imkanlarının çeşitliliği, Almanya'yı ulaşım başlığında bir adım öne çıkarmaktadır. Almanya'nın 9 Avrupa ülkesine karayolu ile erişiminin olması; tüm aday şehirlerin ulusal karayolu bağlantılarına ve ulusal demiryolu ağına iyi şekilde bağlanmış durumda olması; demiryolu ulaşımının karayolu ile kıyaslanabilir ve tercih edilebilir durumda olması; aday şehirler arasında araçla ulaşım mesafesinin her olasılıkta 4 saatin altında olması gibi unsurlar Almanya'nın adaylığını ulaşım bağlamında güçlendirmektedir. Ayrıca, Almanya'nın aday şehirlerinin tümünün stadyumları ulaşım odaklarına bağlayan modern ulaşım alternatiflerine sahip olması, şehir içi ulaşım bağlamında değerlendirildiğinde de Almanya'nın ön plana çıkmasını sağlamaktadır.

UEFA'nın değerlendirme raporunda, Almanya'nın aday şehirlerinden Leipzig, Dortmund ve Gelsenkirchen toplu ulaşım erişimi ve havalimanı kapasitesi açısından beklenenin çok az altında kalan şehirler olarak sıralanmaktadır (UEFA, 2018). Almanya'nın diğer 7 aday şehrinin ise yolcu yükünü kaldırabilecek kapasitede en az bir havalimanından faydalanıyor olması; bu havaalanlarının stadyumlardan toplu ulaşım ile 1 buçuk saatten az mesafede ve herhangi temel ulaşım altyapısı yatırımı gerektirmiyor olması; Frankfurt dışında gece uçuşu kısıtlamasının olmaması da Almanya'nın adaylığının ulaşım bağlamında diğer avantajları olarak sıralanabilir. Leipzig, Dortmund ve Gelsenkirchen dışında kalan 7 aday şehrin demiryolu ağının (hızlı tren dahil) komşu ülkelerle iyi şekilde bağlantılı olması da uluslararası ziyaretçilerin ev sahibi şehirlere doğrudan ve çabuk ulaşımını kolaylaştıran bir unsur olarak önemli görülmektedir.

Türkiye'nin tanıtım broşüründe, Türkiye'ye toplamda 120 ülkeden doğrudan uçak seferlerinin gerçekleştiriliyor olması ve Türkiye'nin 53 ülkeden 132 destinasyona 4 saatten daha yakın mesafede olması sonucu 1 milyar kişinin kolaylıkla erişebileceği bir noktada olmasının, Türkiye'yi dünyanın coğrafi merkezi konumuna getirdiği belirtilmektedir (TFF, 2018a). Türkiye'nin tanıtım broşüründe ulaşım ile ilgili kısımda, 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası için gelecek ziyaretçilerin gelişmiş raylı sistem, konforlu deniz ulaşımı ve yaygın otobüs ağı ile stadyum ve taraftar alanlarına kolaylıkla ulaşabileceği ifade edilmektedir. Bununla birlikte, sporseverlerin toplu taşıma noktalarından veya merkezi otoparklardan ev sahibi kentlerde bulunan herhangi bir yere kolaylıkla ulaşabilmeleri için etkin bir yürüyüş yolu ağının da planlandığı ifade edilmektedir. Ayrıca mevcutta İstanbul, Kocaeli, Eskişehir, Ankara ve Konya arasında aktif olarak kullanılan Yüksek hızlı tren sisteminin, toplam 24 milyar Euro yatırımla 2023 yılına kadar Bursa, Antalya, Gaziantep ve Trabzon şehirlerini de kapsamasının hedeflendiği belirtilmektedir (TFF, 2018a). Yüksek hızlı tren yatırımlarının yanı sıra, hava ulaşımı için 24 milyar Euro ve kara yolu ulaşımı için 65 milyar Euro'yu aşan yatırım yapılmasının planlanması, Türkiye'nin adaylığını riskli hale getiren unsurlardır.

Türkiye'nin aday şehirlerinden 5'i en az bir havalimanından faydalanırken, diğer 4 şehir havayolu kapasitesi ve toplu ulaşım bağlantısı açısından eksik olarak değerlendirilmektedir. Planlanan altyapı çalışmaları tamamlanmış olsa bile aday şehirlerden Bursa, Eskişehir ve Kocaeli'nin İstanbul ve Ankara havalimanlarına ihtiyaç duyacak olması şehirlere erişimde sorunlar yaşanabileceği ihtimalini doğurmaktadır. Havaalanlarının hiçbirinde gece uçuşu sınırlamasının olmaması Türkiye'nin dosyasında ulaşım ile ilgili olumlu tek unsur olarak değerlendirilebilir. Türkiye'nin Avrupa ile demiryolu bağlantısının da Bulgaristan ile sınırlı olması, demiryolu bağlantısının havayoluna alternatif olması ihtimalini azaltmaktadır.

Türkiye'nin adaylığı, karayolu ulaşımı açısından da sorunlu görülmektedir. Trabzon, Eskişehir ve Konya'nın otoyol bağlantısında eksikliklerin olması, diğer şehirlerden Gaziantep ve Trabzon'a ulaşım süresinin 6 ile 11 saat arasında olması, Trabzon ve Antalya'nın demiryolu ağına dahil olmaması şehirler arası karayolu ulaşımını sorunlu hale getiren unsurlar olarak görülmektedir. Karayolu ulaşımıyla ilgili sorunları çözmesi için planlanan ve 2024 yılına kadar tamamlanması öngörülen yatırımının maliyeti ciddi bir sorun olarak görülmektedir. Türkiye'nin aday

şehirlerinin tümünde temel nitelikte toplu ulaşım olmasına karşın, modern anlamda bir toplu ulaşım sisteminin her şehirde var olmaması da şehir içi ulaşımında önemli bir sorun alanıdır. Şehir içi ulaşım olanakları kapsamında değerlendirildiğinde planlanan yatırımların tamamlanması durumunda kent içi erişilebilirliğin istenilen seviyeye ulaşacağı öngörülmekte, ancak yatırımların ciddi bir maliyet oluşturması ve tamamlanamama ihtimali ciddi bir endişe oluşturmaktadır.

Türkiye'deki ulaşım ağı genel anlamıyla iyi bulunmakla birlikte, Avrupa ile hava yolu bağlantısının özellikle İstanbul'la sınırlı kalması ve diğer şehirlerdeki kapasite yetersizliği, Avrupa ile tren yolu bağlantısının yetersizliği ulaşım bağlamında Türkiye'nin adaylığını zayıflatmaktadır. Ülke içi ulaşımında organizasyona ev sahipliği yapması planlanan birçok şehrin birbirine yakın mesafede olması (Bursa, Eskişehir, İstanbul ve Kocaeli) bir artı olarak değerlendirilirken, özellikle Gaziantep ve Trabzon'a diğer şehirlerden ulaşım mesafesinin uzun olması UEFA değerlendirmesinde ciddi bir sorun olarak dile getirilmektedir. Sonuç olarak mevcut ulaşım altyapısının her anlamda yetersiz olması, Türkiye'nin uluslararası erişilebilirliğinin havayoluyla ve birkaç havaalanıyla sınırlı olması, Türkiye'nin ulaşımında başarısının ve yeterliliğinin önerilen projelerin tamamlanmasına bağlı olması ve yatırım projelerinin zamanında tamamlanamamasının ciddi riskler barındırması Türkiye'nin adaylığını ulaşım başlığında zayıf hale getirmektedir.

Ulaşım başlığında, Türkiye'nin adaylık dosyası Almanya'ya kıyasla zayıf ve yetersiz olarak değerlendirilebilir. Havayolu ulaşımının İstanbul'da yoğunlaşması ve bu yoğunluğun kısmen Ankara ve Antalya bağlantısı ile hafifletilecek olması uluslararası misafirlerin ülkeye ve aday şehirlere ulaşımını zorlaştırıcı bir etken olarak görülmektedir. Ulaşım imkanlarının çeşitliliği ve kolaylığı sayesinde Almanya, Avrupa'nın farklı ülkelerinden gelecek olan ziyaretçilere günü birlik maça gitme keyfini yaşatma imkanı sunarken; Türkiye'ye yurtdışından gidiş gelişlerin ağırlıklı olarak havayoluyla gerçekleşecek olması ve havayolu ulaşımında İstanbul dışında, yurtdışına direkt uçuşlar yapılabilen Antalya ve Ankara şehirlerinin varlığının yeterli görülmemiş olması ise Türkiye'nin adaylığını zayıflatmaktadır (UEFA, 2018).

8. TARAFTAR BÖLGELERİ (FAN ZONES)

Taraftar Bölgeleri (Fan Zones), EURO 2024 maçlarının dev ekranlarda yayınlanabileceği; çeşitli aktiviteler, eğlence ve gösterilerin düzenlenebileceği kamuya açık alanlar olarak tanımlanmaktadır (UEFA, 2017). Her aday şehir için en fazla 3 adet önerilmesi gereken Taraftar Bölgeleri Türkiye'nin adaylık dosyasında sadece 3 şehirde 3 adet önerilmiş (İstanbul, Ankara ve Antalya), diğer 6 şehirde ise 2şer adet olarak önerilmiştir. Trabzon'da birbirine komşu iki alan alternatifli şekilde Taraftar Bölgesi alanı olarak belirlenmiştir. Türkiye'nin adaylık dosyasında önerilen en büyük Taraftar Bölgesi toplamda 56,562 kapasite ile İstanbul'da iken (Yenikapı, Kadıköy ve Taksim), diğer Taraftar Bölgelerinin kapasitesi 9 bin ile 37 bin arasında değişmektedir (Tablo 6). Taraftar Bölgelerinin toplam kapasite Konya'da 10 bin kişi ve Gaziantep'te ise 9 bin kişi ile sınırlı kalmıştır. Gaziantep, Kocaeli, Konya, Eskişehir, Bursa, Ankara ve Antalya Taraftar Bölgeleri olarak merkezi konumlar belirlemiş olmalarına rağmen, önerilen bu alanların toplu ulaşım ya da yürüyerek erişilebilirliğin sınırlı olması da önemli bir diğer sorundur. Türkiye, aday 9 şehir dışında kalan 72 şehirde de Taraftar Bölgelerinin kurulmasını önererek, tüm ülkenin turnuva tecrübesini hissetmesini amaçlamaktadır.

Almanya ise, en büyüğü 100,000'den fazla kapasitede olmak üzere, kapasitesi 33 bin ile 80 bin arasında değişen Taraftar Bölgelerini her aday şehir için 3'er adet önerilmiştir (Tablo 7). Almanya'nın 10 aday şehriden 7'si (Berlin, Cologne, Dortmund, Frankfurt, Gelsenkirchen, München ve Stuttgart) 2006 FIFA Dünya Kupası ev sahipliğinde önerdikleri ve başarılı yer seçimleri olarak değerlendirilen alanları Taraftar Bölgesi olarak tekrar belirlemişlerdir. Berlin, Cologne, Dortmund, Frankfurt, Hamburg, Leipzig ve Stuttgart Taraftar Bölgeleri olarak merkezi konumlar belirlemişlerdir. Belirlenen Taraftar Bölgelerinin tümünün yürüyerek ve toplu ulaşım ile erişilebilir nitelikte olması da Almanya'nın adaylığı açısından önemli bir artıdır. Almanya adaylık dosyasında, Taraftar Bölgelerinin kapasiteleri ile ilgili tahmini rakamlar vermekte, tam rakamların güvenlik ve diğer konulardaki şartların kesinleşmesinden sonra netleşeceğini belirtmektedir.

Tablo 6. Türkiye'nin Aday Şehirlerinde Önerilen Taraftar Bölgeleri

Aday Şehir	Taraftar Bölgesi 1	Taraftar Bölgesi 2	Taraftar Bölgesi 3
İstanbul	Yenikapı Meydanı Kapasite: 30.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 15 km*	Kadıköy Meydanı Kapasite: 20.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 17 km*	Taksim Meydanı Kapasite: 6.562 kişi Stadyuma Uzaklık: 12 km*
Ankara	Atatürk Kültür Merkezi Kapasite: 18.750 kişi Stadyuma Uzaklık: 2 km	Anıttepe Atletizm Sahası Kapasite: 12.500 kişi Stadyuma Uzaklık: 2 km	Kızılay Meydanı Kapasite: 5.625 kişi Stadyuma Uzaklık: 4 km
Antalya	Konyaaltı Plajı Kapasite: 10.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 3,3 km	Cumhuriyet Meydanı Kapasite: 3.600 kişi Stadyuma Uzaklık: 3,5 km	Konyaaltı Şehir Meydanı Kapasite: 3.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 4,8 km
Bursa	FSM Bulvarı Kapasite: 20.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 4,5 km	Eski Atatürk Stadyumu Kapasite: 10.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 4,5 km	YOK
Konya	Kılıçarslan Meydanı Kapasite: 6.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 6,5 km	MKM Meydanı Kapasite: 4.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 9,5 km	YOK
Trabzon	Gülcecal (A Seçeneği, Dolgu Alan) Kapasite: 18.750 kişi Stadyuma Uzaklık: 6 km	Gülcecal (B Seçeneği, Mevcut Alan) Kapasite: 7.500 kişi Stadyuma Uzaklık: 6 km	YOK
Kocaeli	Milli İrade Meydanı Kapasite: 13.125 kişi Stadyuma Uzaklık: 8 km	Seka Parkı Kapasite: 10.312 kişi Stadyuma Uzaklık: 12 km	YOK
Eskişehir	Havacılık Parkı Kapasite: 17.500 kişi Stadyuma Uzaklık: 6 km	Kent Parkı Kapasite: 6.250 kişi Stadyuma Uzaklık: 12 km	YOK
Gaziantep	Cumhuriyet Meydanı Kapasite: 5.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 6,5 km	İstasyon Parkı Kapasite: 4.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 6,5 km	YOK

Kaynak: (TFF, 2018b)

*Ali Sami Yen Stadyumu'na olan uzaklık

Tablo 7. Almanya'nın Aday Şehirlerinde Önerilen Taraftar Bölgeleri

Aday Şehir	Taraftar Bölgesi 1	Taraftar Bölgesi 2	Taraftar Bölgesi 3
Berlin	Brandenburger Tor Kapasite: 100.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 10 km	Breitscheidplatz Kapasite: 5.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 7 km	Alexanderplatz Kapasite: 5.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 12 km
Cologne	Heumarkt Kapasite: 12.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 6,4 km	Neumarkt Kapasite: 9.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 5,3km	Roncalli-Platz Kapasite: 12.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 6,3 km
Dortmund	Friedensplatz Kapasite: 10.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 2,6 km	Hansaplatz Kapasite: 15.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 2,6 km	Südwall Kapasite: 30.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 2,4 km
Düsseldorf	Rheinpark Kapasite: 150.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 3,4 km	Burgplatz Kapasite: 5-6.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 5,4 km	Wiese Landtag Kapasite: 7-11.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 6,4 km
Frankfurt	Rossmarkt Kapasite: 25.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 5,3 km	Main Riverside Kuzey Kapasite: 5.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 5,7 km	Main Riverside Güney Kapasite: 5.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 5,2 km
Gelsenkirchen	Glückauf Kampfbahn Kapasite: 20.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 2,9 km	Trabrennbahn Kapasite: 20.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 8.4 km	Sportanlage Haus Der Offenen Tür Kapasite: 10.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 1,6 km
Hamburg	Heiligengeistfeld Kapasite: 60.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 6,9 km	Spielbudenplatz Kapasite: 4.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 7,1 km	Fischmarkt Kapasite: 5.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 7 km
Leipzig	Augustus Meydanı Kapasite: 15.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 3,5 km	Völkerschlachtdenkmal Kapasite: 15.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 7,3 km	Rennbahn Scheibenholtz Kapasite: 15.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 2,9 km
München	Olimpik Park Kapasite: 90.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 8 km	Odeonsplatz Kapasite: 10.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 10 km	Platz Am Sendlinger Tor Kapasite: 5.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 11,6 km
Stuttgart	Marktplatz Kapasite: 5.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 5,1 km	Karlsplatz Kapasite: 10.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 4,8 km	Schlossplatz Kapasite: 35.000 kişi Stadyuma Uzaklık: 4,8 km

Kaynak: (DBF, 2018).

9. DİĞER BAŞLIKLARDA ADAYLIK DOSYALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yukarıda ayrıntılı olarak incelenen başlıklara ek olarak aday ülkelerin dosyaları diğer bazı önemli konu başlıkları dikkate alınarak da incelenmiştir (UEFA, 2018). Bu konu başlıkları; tanıtım faaliyetleri, insan haklarını koruma eylem planları, sürdürülebilirlik politikaları, organizasyon tanıtımı ve yerel destek, UEFA ticari programlarının desteklenmesi ve tanıtım yasakları olarak sıralanabilir. Türkiye ve Almanya'nın bu başlıklarla ilgili değerlendirilmesi özetle şu şekildedir:

- **Tanıtım:** Aday ülkelerin tanıtım dosyaları incelendiğinde, Türkiye'nin dosyasının turistik içeriğinin daha ön planda olduğu ve tanıtım vurgusunun futbol dışına taşıdığı görülürken, Almanya'nın dosyasının futbol odaklı hazırlandığı söylenebilir. Almanya ve Türkiye'nin sunum videoları incelendiğinde de benzer kıyaslamalar yapılabilir. Almanya, 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası'na ev sahipliği hakkını kazanırsa futbolseverlerin nasıl bir coşku yaşayacağını anlatmaya çalışan bir tanıtım videosu hazırlarken, Türkiye daha çok turizm vurgusu ve stadyum tanıtımı ağırlıklı olan bir tanıtım videosu hazırlamıştır (NTV, 2018).
- **İnsan Hakları:** UEFA tarihinde ilk kez ev sahibi ülke seçimi kriterleri arasında yer alan Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Mevzuatına uyumluluk konusunda UEFA'nın Almanya ve Türkiye ile ilgili değerlendirmeleri de ciddi farklılıklar göstermektedir. UEFA değerlendirme raporunda, Türkiye'nin insan haklarını korumak ve insan hakları ihlallerini önlemek adına spesifik bir projesinin ve bir aksiyon planının bulunmaması büyük bir

sorun olarak değerlendirilirken, Türkiye'nin aksine Almanya'nın insan haklarını korumak ve insan hakları ihlallerini önlemek adına bir aksiyon planının var olması ve potansiyel insan hakları ihlalleri ile ilgili değerlendirmelerin yapılmış olması, Almanya'nın adaylık dosyasının olumlu yönleri arasında sıralanabilir.

- **Sürdürülebilir Çevresel Unsurlar:** Her iki ülkenin adaylık dosyasında da yenilenebilir kaynaklardan elde edilen enerji, su optimizasyonu ve döngüsel ekonomi atık yönetimi (tasarruf, yeniden kullanma, geri dönüşüm ve geri kazanma) gibi sürdürülebilir çevresel unsurlar, UEFA tarafından beklentilerin üzerinde olarak değerlendirilmektedir. Türkiye, ayrıca her bilet sahibi adına dikilecek 10 milyon fidanla "EURO 2024 Ormanı" oluşturulmasını vaat etmektedir (TFF, 2018b).
- **Organizasyon Tanıtımı ve Yerel Destek:** Organizasyon tanıtım konusunda sorumlu kurumların açıkça belirtilmiş olması, çok güçlü yerel desteğin sağlanması Türkiye'nin dosyasında olumlu olarak öne çıkan unsurlar arasında sayılabilir. Almanya'nın adaylık dosyası değerlendirildiğinde de, organizasyon tanıtımı ile ilgili her 10 şehirde tanıtımdan sorumlu kurumların belirlenmiş ve açıkça belirtilmiş olduğu, tanıtım kampanyasının her şehirde sağlam ve tutarlı olduğu, turnuvanın sosyal ve kültürel entegrasyon için bir araç olarak görüldüğü, yerel aktörlerin katılımının yeterli düzeyde olduğu ve özellikle 5 şehirde çok güçlü yerel desteğin sağlanmış olduğu tespiti yapılmaktadır. Organizasyon tanıtımı ile ilişkili olarak Almanya'nın stadyum kullanımı için ücret talep ettiğini; buna karşın Türkiye'nin herhangi bir ücret talebinin olmadığını ayrıca not etmek gerekir.
- **Ticari Programların Desteklenmesi:** Almanya'nın adaylık dosyası UEFA'nın ticari programını desteklemekte ve yeterli tanıtım alanının UEFA'nın tüm ortakları için ücretsiz sunulacağını garanti etmektedir. Türkiye'nin adaylık dosyası ise özellikle sağlanacak olan vergi muafiyetleri ile UEFA'nın ticari programını Almanya'ya kıyasla daha fazla destekler nitelikte olup; Türkiye yeterli tanıtım alanını UEFA'nın tüm ortakları için ücretsiz sunmayı vaat etmektedir.
- **Tanıtım Yasakları:** Sigara, ilaç, bahis için tanıtım yasakların var olması her iki ülke için de geçerli iken; Almanya'da alkol için bir kısıtlamanın bulunmamasına karşın Türkiye'de alkol için de kısıtlamaların bulunması, özellikle sponsorluk ilişkileri açısından önemli bir sorun olarak görülmektedir.

10. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada, UEFA Avrupa Futbol Şampiyonası'na 2024 yılında ev sahipliği yapmak için aday olan iki ülke Türkiye ve Almanya'nın adaylık dosyaları UEFA değerlendirme kriterleri kapsamında incelenmiş ve ayrıntılı olarak analiz edilmiştir. Türkiye ve Almanya'nın ev sahipliği için yarıştığı 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası adaylık süreci yaklaşık iki yıl sürmüştür; bu süreçte aday ülkeler UEFA'nın değerlendirmesine tabi tutulmuşlardır. UEFA'nın farklı başlıklarda yapmış olduğu değerlendirmeleri dikkate alarak yapılan oylama sonucunda Almanya turnuvaya ev sahipliği yapma hakkını kazanmıştır.

Aday ülkeler vizyonları çerçevesinde incelendiğinde farklılıklar göze çarpmaktadır. Almanya'nın vizyonu sadece futbolseverlerin stadyumlarına ve şehirlere kolay ulaşımını sağlamakla sınırlı kalmayıp, ülke çapında kolektif bir kutlama ve festival ortamının sunulması olarak ifade edilmektedir. Türkiye'nin vizyonu ise ev sahipliği sayesinde futbol altyapısının geliştirilmesi, ülkedeki futbol aktivitelerinin pekiştirilmesi ve organizasyon yönetimi ve becerisinin geliştirilmesidir. UEFA, Almanya'nın vizyonunu motivasyonlu, yaratıcı ve çok profesyonel; Türkiye'nin vizyonunu ise motivasyonlu, çekici ve yüksek kaliteli olarak tanımlamaktadır. Ancak, Türkiye'nin sosyo-politik yapısının, özellikle güncel ekonomik gelişmelerin, 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası için planlanan kamu yatırımlarını riske atabileceği endişesi de dile getirilmektedir.

Konaklama alanları açısından değerlendirme yapıldığında, Almanya'nın dosyası beklentileri fazlasıyla karşılarken, Türkiye'nin dosyası yetersiz olarak değerlendirilmektedir. Almanya'nın aday şehirleri oldukça fazla ziyaretçiyi, taraftarı ve UEFA hedef gruplarını konaklayabilme kapasitesine sahipken; Türkiye'nin aday şehirlerinde konaklama İstanbul ve Antalya'da beklentilerin üzerinde, Ankara'da sınırlı, diğer şehirlerde ise çok sınırlı olarak nitelenmektedir. Türkiye'nin konaklama sorununun çözümünde alternatif olarak hostelleri, misafirhaneleri ve öğrenci yurtlarını önerilmesi ise ayrı bir sorun alanıdır. Türkiye, adaylık dosyasında vaat ettiği yatırımları tamamlamış olsa bile, konaklama kapasitesi Almanya'nın çok altında kalmaktadır. Antrenman alanları ile ilgili karşılaştırma yapıldığında da Almanya'nın dosyasının UEFA'nın beklentilerinin üzerinde ve yeterli olduğu; Türkiye'nin ise antrenman alanlarının İstanbul ve Antalya bölgesiyle yoğunlaşmasına rağmen, planlanan çalışma ve düzenlemelerle yeterli hale gelebileceği tespiti yapılmaktadır. Aday ülkelerin ve şehirlerin

organizasyon tecrübeleri dikkate alındığında, Almanya'nın ülke ve şehirler bazındaki organizasyon tecrübesinin üst düzeyde olmasına karşılık, Türkiye'nin aday şehirlerinin organizasyon tecrübesinin yeterli olmadığı görülmektedir.

Türkiye'nin aday şehir seçimleri de tartışma konusudur. İstanbul ile çok yakın mesafede olan Kocaeli ve Bursa şehirleri konaklama altyapıları açısından sorun teşkil eden iki şehir olarak değerlendirilebilir. Olası bir ev sahipliği durumunda bu iki şehirde oynanacak müsabakaları izlemek için gelecek sporseverlerin konaklama, havayolu ulaşımı gibi yükleri tamamen İstanbul'dan karşılanmak zorunda kalacak; bu yük mevcutta iki stadyumla turnuvaya katkı sunması beklenen İstanbul'un yükünü daha da arttıracaktır. Bir diğer aday şehir olan Başkent Ankara'da da mevcutta UEFA standartlarında bir stadyumun olmaması da ayrı bir tartışma konusudur. Stadyum sorunu dışında Ankara'nın diğer önemli eksikliği de Esenboğa Havalimanı'ndan şehir merkezine raylı sistemle ulaşımın olmamasıdır. Diğer aday şehir Konya'nın avantajı mevcutta hızlı tren hattına dâhil olması ve yeni bir stadyumunun olması iken; şehrin sosyal ve kültürel altyapısının turnuva beklentilerine cevap veremeyecek düzeyde olması önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Mevcut stadyumu ve konaklama imkânları açısından turnuvaya en hazır şehir olarak değerlendirilebilecek olan Antalya'da ise ulaşım altyapısındaki eksiklikler ciddi bir sorun olarak görülebilir. Aday şehirler içinde en tartışma yaratan şehrin Gaziantep olduğu söylenebilir. Gaziantep'in Suriye'deki savaş bölgesine yakınlığı ve mevcut sığınmacı nüfusu ile güvenlik anlamında riskler barındırdığı; bunun yanı sıra ulaşım ile ilgili problemlerin var olduğu ve en önemlisi diğer aday şehirlere olan uzaklığının fazla olması olumsuz yönleridir. Tartışma yaratan bir başka şehir de Trabzon'dur. Trabzon'un da Gaziantep gibi diğer aday şehirlere uzak olması ve Trabzon'un mevcut ulaşım altyapısının şehrin erişilebilirliğini ciddi şekilde sınırlaması önemli eksiklikler olarak görülmektedir. Trabzon ve Gaziantep ulaşımı ile ilgili eksikliklerinin yanı sıra, konaklama ve sosyo-kültürel altyapı konusunda da yetersiz kalmaktadırlar. Türkiye'nin konaklama imkânlarının Almanya'ya kıyasla yetersiz görüldüğü bu tabloyu tersine çevirmek adına otel, konaklama, sosyal ve kültürel altyapı anlamında Türkiye'nin önde gelen bölgesi olan Ege'den herhangi bir şehrin turnuva planlamasına dâhil edilmesi, Türkiye'nin adaylığını önemli anlamda güçlendirebilir ve mevcutta bahsedilen birçok riski ortadan kaldırılabildi. Ege Bölgesinde Avrupa Futbol Şampiyonası standartlarında stadyumun olmaması, bu bölgedeki illerimizi aday şehirleri listesinin dışında bırakan temel unsur olarak dikkati çekmektedir. Ege bölgesinin stadyum yatırımlarından mahrum kalması ise başka bir tartışma konusudur.

Aday Ülkeleri stadyum altyapıları açısından incelediğimizde de ciddi farklar dikkati çekmektedir. Stadyumlar konusunda her iki aday ülke benzer vaatleri ve garantileri sıralamış olsa da, Almanya'nın tüm stadyumlarının hazır durumda ve aktif olarak kullanılıyor olması ve tamamının sertifikalı olması büyük bir avantaj olarak değerlendirilmektedir. Stadyumların net seyirci kapasitesi açısından değerlendirildiğinde, Türkiye'nin aday stadyumlarının 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası programında yer alacak 51 maç için toplam net kapasitesinin 2,490,000; Almanya'nın toplam seyirci kapasitesinin ise 2,780,000 kişi olması Almanya'nın adaylığının artışı olarak ifade edilebilir. Türkiye'nin önerdiği stadyumların mevcut altyapılarının yetersizliği, bir kısmının tamamen fonksiyonel olmaması, yeniden inşa edilecek stadyumların var olması ve diğer teknik yetersizlikler Türkiye'nin adaylığını zayıflatmaktadır. UEFA'nın Ocak 2019'da yayınladığı Kulüp Lisanslama Değerlendirme Raporu'na göre Türkiye, Polonya'nın ardından son 10 yıl içinde en çok stadyum inşa eden ikinci Avrupa ülkesi olmuştur (UEFA, 2019). Rapor, son 10 yılda inşa edilen 159 futbol stadyumunu 3 ayrı kategoride değerlendirmektedir: 1. Kategoride yeni bir mekanda tamamen yeni inşa edilmiş stadyumlar, 2. Kategoride mevcut alanında büyük ölçüde yeniden inşa edilmiş stadyumlar ve son olarak 3. Kategoride ise önemli yenileme çalışmaları yapılan mevcut stadyumlar yer almaktadır. Rapora göre, Türkiye son 10 yılda 26 stadyum inşa ederek bu alanda diğer Avrupa ülkelerini geride bırakmıştır. Türkiye'de inşa edilen 26 stadyumun 24'ü 1. Kategoride, 2'si ise 2. Kategoride yer alan stadyumlardan oluşmaktadır. Rapora göre, Türkiye'nin ardından 3. sırada yer alan Almanya ise 8'i 1. Kategoride, 1'i 2. Kategoride ve 7'si 3. Kategoride olmak üzere toplam 16 yeni stadyum inşa etmiştir. Stadyum inşa etmek 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası organizasyonuna ev sahipliği hakkını elde edebilmek için önemli bir kriter olarak görülse de, sadece fiziksel açıdan stadyumların varlığı yeterli görülmemektedir. Stadyumların fiziki varlığının yanı sıra ve belki de daha öncelikli olarak bu stadyumların konumları, ulaşılabilirlikleri, şehir hayatındaki yerleri, şehir hayatının misafirlere sunacağı sosyal ve kültürel olanaklar ve konaklama imkanları da turnuvanın başarıyla gerçekleştirilmesinde önemli hale gelmektedir.

UEFA'nın en kapsamlı değerlendirme yaptığı başlıklardan birisi olan ulaşım, UEFA Almanya'yı merkezi konumu, iyi seviyede ve gelişmiş olan hava, demir ve karayolu ağı ile uluslararası ziyaretçiler için çok kolaylıkla erişilebilir olarak tanımlarken; Türkiye'nin mevcut ulaşım altyapısının her anlamda yetersiz olması, Türkiye'nin uluslararası erişilebilirliğinin havayoluyla ve birkaç havaalanıyla sınırlı olması, Türkiye'nin ulaşımında başarısının ve yeterliliğinin önerilen projelerin tamamlanmasına bağlı olması ve yatırım projelerinin zamanında

tamamlanamamasının ciddi riskler barındırması Türkiye'nin adaylığını ulaşım başlığında zayıf hale getirmektedir. Raporda, Almanya'nın mevcut ulaşım altyapısının beklentileri karşılayacak kapasitede olması; özellikle 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası için planlanan ya da gerekli görülen ulaşım yatırımının olmaması önemli bir artı olarak görülmektedir. Almanya'nın tüm Avrupa ile kara, hava ve tren yolu ile etkin bir ulaşım ağı ile bağlanmış olmasının yanı sıra ülke içinde de mevcut ulaşım imkanlarının çeşitliliği, Almanya'yı ulaşım başlığında bir adım öne çıkarmaktadır. Ayrıca, Almanya'nın aday şehirlerinin tümünün stadyumları ulaşım odaklarına bağlayan modern ulaşım alternatiflerine sahip olması, şehir içi ulaşım bağlamında değerlendirildiğinde de Almanya'nın ön plana çıkmasını sağlamaktadır. Türkiye'nin aday şehirlerinden 5'i en az bir havalimanından faydalanyorken, diğer 4 şehir havayolu kapasitesi ve toplu ulaşım bağlantısı açısından eksik olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'nin Avrupa ile demiryolu bağlantısının da Bulgaristan ile sınırlı olması, demiryolu bağlantısının havayoluna alternatif olması ihtimalini azaltmaktadır. Türkiye'nin adaylığı, karayolu ulaşımı açısından da sorunlu görülmektedir. Türkiye'nin aday şehirlerinin tümünde temel nitelikte toplu ulaşım olmasına karşın, modern anlamda bir toplu ulaşım sisteminin her şehirde var olmaması da şehir içi ulaşımında önemli bir sorun alanıdır.

Türkiye'nin aday şehirlerde ortaya çıkan ulaşım altyapısı eksikliklerinin planlanan yatırımlarla çözülecek olması vaadi de UEFA açısından risk unsuru oluşturmaktadır. Türkiye'nin adaylık dosyasında, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. kuruluş yıl dönüğü kutlamaları sebebiyle 2023 yılına kadar 264 Milyar Euro yatırım yapılmasının planlandığı; bu yatırımın 85 Milyar Euro'luk kısmının 2012-2017 yılları arasında gerçekleştiği ifade edilmektedir. Gelecek 8 yıl içinde 24 Milyar Euro yatırımla 12,600 km demiryolu hattı inşasının sağlanması ve 1 milyar yolcu kapasitesine ulaşmak hedeflenmektedir. Ayrıca, 24 Milyar Euro havayolu yatırımı ile 2023 hedefi olan aktif olarak çalışan 60 uluslararası havalimanına ulaşmak ve 65 Milyar Euro karayolu yatırımı ile toplu ulaşımının daha konforlu hale getirilmesi hedeflenmektedir. Toplamda 100 milyar Eurodan fazla olarak hesaplanan bu yatırımların gerçekleşmemesi ihtimali, UEFA ve turnuvanın marka değeri açısından ciddi riskler olarak görülebilir.

Taraftar Bölgeleri (Fan Zone) önerileri bakımından bir kıyaslama yapıldığında da, Türkiye'nin dosyası Almanya'ya oranla zayıf kalmaktadır. Her aday şehir için en fazla 3 adet önerilmesi gereken Taraftar Bölgeleri, Türkiye'nin adaylık dosyasında sadece 3 şehirde 3 adet önerilmiş, diğer 6 şehirde ise 2şer adet olarak önerilmiştir. Türkiye'nin adaylık dosyasında önerilen en büyük Taraftar Bölgesi toplamda 56,562 kapasite ile İstanbul'da iken, diğer Taraftar Bölgelerinin kapasitesi 9 bin ile 37 bin arasında değişmektedir. Almanya ise, en büyüğü 100,000'den fazla kapasitede olmak üzere, kapasitesi 33 bin ile 80 bin arasında değişen Taraftar Bölgelerini her aday şehir için 3'er adet önerilmiştir Belirlenen Taraftar Bölgelerinin tümünün yürüyerek ve toplu ulaşım ile erişilebilir nitelikte olması da Almanya'nın adaylığı açısından önemli bir artıdır.

Aday ülkelerin dosyaları diğer başlıklarda değerlendirildiğinde de Almanya lehine bir tablo ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin tanıtım dosyasının turistik içeriğinin daha ön planda olduğu ve tanıtım vurgusunun futbol dışına taşıdığı görülürken; Almanya'nın dosyasının daha özenli ve daha profesyonelce hazırlandığı söylenebilir. İnsan hakları bağlamında değerlendirildiğinde, Türkiye'nin insan haklarını korumak ve insan hakları ihlallerini önlemek adına spesifik bir projesinin ve bir aksiyon planının bulunmaması büyük bir sorun olarak değerlendirilirken; Almanya'nın insan haklarını korumak ve insan hakları ihlallerini önlemek adına bir aksiyon planının var olması ve potansiyel insan hakları ihlalleri ile ilgili değerlendirmelerin yapılmış olması, Almanya'nın adaylık dosyasının olumlu yönleri arasında sıralanabilir. Her iki ülkenin adaylık dosyasında da sürdürülebilir çevresel unsurlar, UEFA tarafından beklentilerin üzerinde olarak değerlendirilmektedir. Benzer şekilde, organizasyon tanıtım konusunda sorumlu kurumların açıkça belirtilmiş olması ve güçlü yerel desteğin sağlanması her iki ülke açısından da olumlu yönler olarak değerlendirilmektedir. Her iki ülke de, UEFA'nın ticari programını desteklemekte ve yeterli tanıtım alanının UEFA'nın tüm ortakları için ücretsiz sunulacağını garanti etmektedir. Son olarak sigara, ilaç ve bahis için tanıtım yasaklarının var olması her iki ülke için de geçerli iken; Almanya'da alkol için bir kısıtlamanın bulunmaması özellikle sponsorluk ilişkileri açısından önemli bir artı olarak görülmektedir.

Tüm teknik ve altyapı eksikliklerinin yanı sıra, uluslararası alanda lobi ve tanıtım faaliyetlerinde yapılan yanlışlar ve Türkiye'ye karşı var olan önyargıların da Türkiye'nin 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası ev sahipliğini kaybetmesine neden olduğu söylenebilir. UEFA'nın verdiği kararların sportif olmaktan çok siyasi olduğu yönündeki eleştirileri destekler nitelikteki bu tespit, Türkiye'nin adaylığındaki teknik ve altyapı eksikliklerini görmezden gelme ya da önemsememe yanlısını doğurmamalıdır. Türkiye'nin bir önceki adaylığı olan 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası oylamasından daha düşük bir oy alması da büyük bir mağlubiyet ve gerileme olarak değerlendirilebilir. Türkiye, 2016 adaylığında final oylamasında Fransa'ya 7-6 kaybederken, 2024 oylamasında Almanya'ya karşı 12-4 kaybetmiştir.

2024 Avrupa Futbol Şampiyonası'na ev sahipliği yapacak ülkeyi belirlerken UEFA'nın esas aldığı ölçütler dikkate alındığında Almanya'nın adaylığının Türkiye'nin adaylığına kıyasla daha güçlü olduğu sonucuna varılabilir. Değerlendirme raporunda yer alan şekliyle, UEFA nezdinde Türkiye'nin adaylığı ciddi riskler barındırmaktadır. Türkiye'nin adaylık dosyası genel olarak olumlu görülse de, insan hakları alanında bir faaliyet planının bulunmaması, birçok şehirde otel kapasitesi ve altyapının yetersiz görülmesi ile ulaşım altyapısı için gereken yatırımın UEFA nezdinde kaygı yaratması Türkiye'nin adaylığını zayıflatmıştır. Almanya'nın 2024 Avrupa Futbol Şampiyonası'na ev sahipliği yapması ise UEFA açısından daha güvenli bir seçenek olarak görülmüş ve adaylığı Almanya kazanmıştır. UEFA'nın oylama sonrasında verdiği kararın, Avrupa Futbol Şampiyonası'nın marka değerini korumak, sponsorluk ve reklam gelirlerini riske atmamak yönünde olduğu söylenebilir.

Türkiye ve Almanya'nın Avrupa Futbol Şampiyonası adaylıkları değerlendirildiğinde aday ülkelerin organizasyon geçmişi ve altyapısı ile sürecin doğru yönetilmesi, organizasyon ve şehirlere etkisinin önceden planlanması gibi unsurların UEFA'nın ev sahibi ülke tercihiinde etkili olduğu sonucuna varılabilir. Adaylık süreci uzun vadeli bir politikanın parçası olarak yürütüldüğünde olumlu sonuçlar verirken; kısa vadeli ve bütünsel olmayan politikalara odaklanmış bir adaylık süreci olumlu sonuçlanmamaktadır. Türkiye'nin bundan sonraki süreçte Avrupa Futbol Şampiyonası veya benzeri organizasyon adaylıklarının ülkenin ve aday şehirlerin uzun vadeli vizyonlarının bir parçası ve bu vizyonu gerçekleştirmek için uygun birer araç olarak görülmesinin daha olumlu sonuçlar vereceği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Cashman, R. ve Hugges, A. (1999). *Staging The Olympics-the Events and Its Impact*, University of New South Wales Press.
- Deutscher Fußball-Bund (DFB) (2018). *Bid Book UEFA EURO 2024 Germany*.
- Hiller, H.H. (2000). "Toward an Urban Sociology of Mega-Events", *Research in Urban Sociology*, 5, 181-205.
- Lenskyj, H.J. (2000). *Inside the Olympic Industry: Power, Politics, and Activism*, SUNY Press.
- NTV. (2018, 26 Eylül). "İşte Türkiye'nin EURO 2024 tanıtım videosu", https://www.ntv.com.tr/video/spor/iste-turkiyenin-euro-2024-tanitim-videosu,nuUsykoBfEuiDFqmg_ZhQw, (Erişim Tarihi: 18 Ocak 2019).
- Roche, M. (2002). *Mega Events And Modernity. Olympics And Expos in The Growth of Global Culture*, Routledge.
- Theodoraki, E. (2007). *Olympic Event Organization*, Elsevier Ltd.
- Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) (2018a). *Birlikte Paylaşalım, Türkiye UEFA EURO 2024 Adayı, Tanıtım Broşürü*.
- Turkish Football Federation (TFF) (2018b). *Bid Book UEFA EURO 2024 Turkey*.
- UEFA İnternet Sitesi, <https://www.uefa.com/>, (Erişim Tarihi: 18 Ocak 2019).
- UEFA (2016). *Bid Regulations UEFA EURO 2024*.
- UEFA (2017). *EURO 2024 Tournament Requirements*.
- UEFA (2018). *UEFA EURO 2024 Evaluation Report*.
- UEFA (2019). *The European Club Footballing Landscape: Club Licensing Benchmarking Report Financial Year 2017*, https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/Clublicensing/02/58/98/12/2589812_DOWNLOAD.pdf, (Erişim Tarihi: 18 Ocak 2019).